

รูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี

Models and Mechanisms for Improving the Quality of Education in Ratchaburi Province

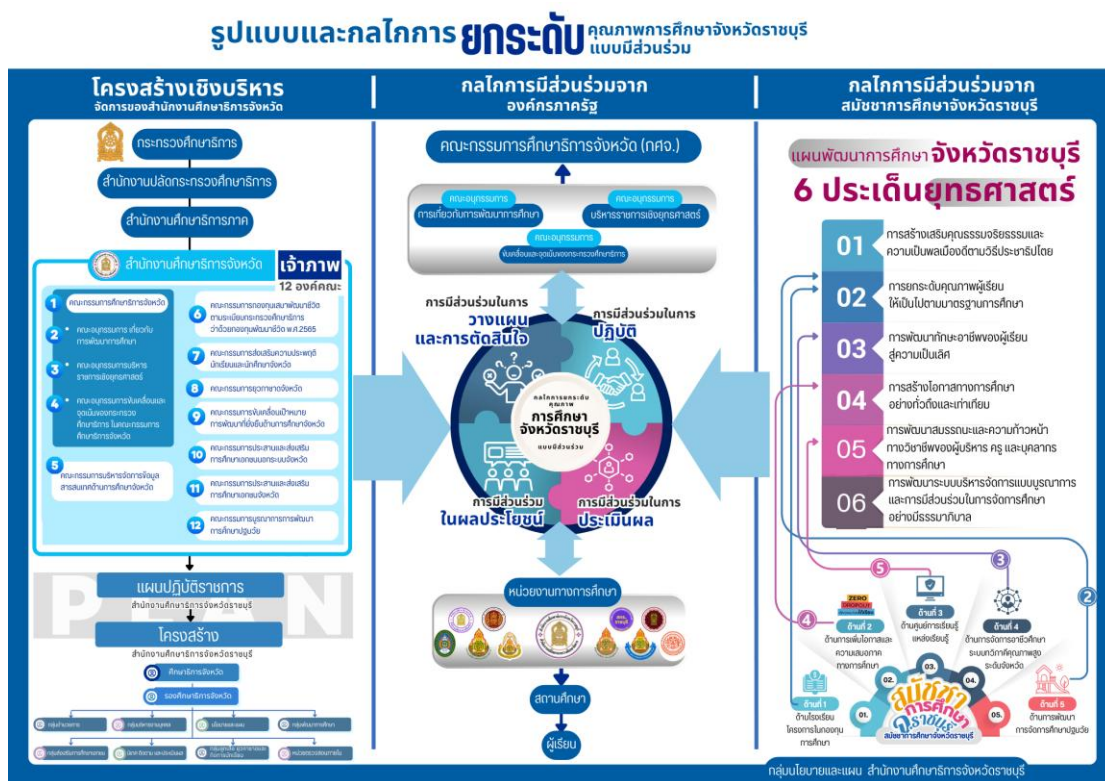
หลักการและแนวคิด

รูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงาน รูปแบบดังกล่าวได้ผสมผสานกลไกการทำงานจากสามส่วนสำคัญ ได้แก่ กลไกตามสายงานบังคับบัญชาที่เชื่อมโยงนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ กลไกการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาครัฐผ่านคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และกลไกการมีส่วนร่วมจากสมาชิกการศึกษาจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นเวทีแห่งการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยทุกกลไกทำงานประสานกันผ่านวงจรการมีส่วนร่วมสี่ด้าน ได้แก่ การวางแผนและตัดสินใจ การปฏิบัติ การประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาตามยุทธศาสตร์ 6 ประการของจังหวัด การขับเคลื่อนกลไกดังกล่าวมีเป้าหมายสุดท้ายคือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาในจังหวัดราชบุรีอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ความสำเร็จของกลไกดังกล่าวขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดราชบุรีให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำรูปแบบและกลไกไปใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีมีรูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี
3. เพื่อประเมินรูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี

รูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี

รูปที่ 1 รูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรี

รูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงาน รูปแบบดังกล่าวได้ผสมผสานกลไกการทำงานจากสามส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) กลไกการมีส่วนร่วมตามสายงานบังคับบัญชาที่เชื่อมโยงนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ 2) กลไกการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาครัฐผ่านคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด และ 3) กลไกการมีส่วนร่วมจากสมาชิกการศึกษาจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นเวทีแห่งการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยทุกกลไกทำงานประสานกันผ่านวงจรการมีส่วนร่วมสี่ด้าน ได้แก่ การวางแผนและตัดสินใจ การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการประเมินผล มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาตามยุทธศาสตร์ 6 ประการของจังหวัด การขับเคลื่อนกลไกดังกล่าวมีเป้าหมายสุดท้ายคือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาในจังหวัดราชบุรีอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ความสำเร็จของกลไกดังกล่าวขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดราชบุรีให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ซึ่งแต่ละกลไกมีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

รูปที่ 2 กลไกการมีส่วนร่วมตามสายงานบังคับบัญชา

กลไกการมีส่วนร่วมตามสายงานบังคับบัญชา เป็นกลไกตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นข้าราชการสูงสุดฝ่ายประจำที่รับผิดชอบงานบริหารของกระทรวง ถัดลงมาคือ ปลัดกระทรวง ถัดลงมาคือ ศึกษาธิการภาคที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่ภูมิภาค อยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยศึกษาธิการภาคจะกำกับดูแลศึกษาธิการจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งรวมถึงศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีที่เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด ขับเคลื่อนการศึกษาในพื้นที่ และเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด ทั้งนี้ ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีจะต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อศึกษาธิการภาคและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามลำดับ ถือเป็นการบริหารในแนวดิ่งที่มีการกำกับติดตามและประสานงานกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่จังหวัดราชบุรี

นอกจากนี้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี กำหนดกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับพื้นที่ในประเด็นของคณะกรรมการที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการ ประกอบด้วย 12 องค์คณะกรรมการ ดังนี้ 1) คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ. เป็นกรรมการและเลขานุการ) 2) คณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์จังหวัด (ศธจ. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ) 3) คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาจังหวัด (ศธจ. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ) 4) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ. เป็น กรรมการและเลขานุการ) 5) คณะกรรมการบริหารข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัด (ศธจ. เป็น กรรมการและเลขานุการ) 6) คณะกรรมการกองทุนเสมอมาพัฒนาชีวิตตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกองทุนพัฒนาชีวิต พ.ศ.2565 7) คณะกรรมการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาจังหวัด (พสน.) (ศธจ. เป็น รองประธานกรรมการ) 8) คณะกรรมการยุวกาชาดจังหวัด (ศธจ. เป็น กรรมการและเลขานุการ) 9) คณะทำงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาระดับจังหวัด คณะทำงานฝ่ายอำนวยการ (ศธจ. เป็น คณะทำงานและเลขานุการ) คณะทำงานฝ่ายดำเนินงาน (ศธจ. เป็น ประธาน และ รอง ศธจ. เป็น รองประธาน) 10) คณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนนอก ระบบจังหวัด (ศธจ. เป็น ที่ปรึกษาคณะกรรมการ) 11) คณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด (ศธจ. เป็น ที่ปรึกษาคณะกรรมการ /ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ) 12) คณะอนุกรรมการการบูรณาการ พัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัดนอกเขตกรุงเทพมหานคร (ศธจ. เป็น อนุกรรมการและเลขานุการ) โดยมีแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีทำหน้าที่รองรับการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี รองศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี และบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนดังกล่าว

กลไกการมีส่วนร่วมตามสายงานบังคับบัญชาเริ่มจากกระทรวงศึกษาธิการไปสู่ศึกษาธิการภาคและศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาระดับจังหวัดและขับเคลื่อนนโยบายจากส่วนกลางสู่พื้นที่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีมีการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาผ่าน 12 องค์คณะกรรมการที่มีบทบาทหน้าที่เฉพาะด้าน โดยมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

รูปที่ 3 กลไกการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาครัฐ

กลไกการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาครัฐ เป็นกระบวนการ และวิธีการที่ภาครัฐใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาผ่านการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยมีเป้าหมายเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน กลไกนี้เปรียบเสมือนฟันเฟืองที่ทำงานประสานกันเพื่อขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ผ่านหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดราชบุรีทุกสังกัด โดยมีคณะกรรมการศึกษาจังหวัดราชบุรีเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และมีคณะอนุกรรมการ 4 องค์คณะ ประกอบด้วย 1) คณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์จังหวัด 2) คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาจังหวัด 3) อนุคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และ 4) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินงานขับเคลื่อนภารกิจตามอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 ตลอดจนการดำเนินการตาม

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ผ่านการร่วมกันวางแผนและตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันประเมินผล และร่วมกันมีส่วนร่วมในผลประโยชน์หรือนำเสนอผลการร่วมกัน จากหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดราชบุรี สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี โรงเรียนเอกชนในจังหวัดราชบุรี มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สถานศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดราชบุรี สถานศึกษาสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติในจังหวัดราชบุรี สถานศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในจังหวัดราชบุรี และวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

การยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รูปแบบและกลไกของการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วยมิติการมีส่วนร่วมที่สำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมเสนอแนวทาง และร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ การมีส่วนร่วมดังกล่าวสะท้อนหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่เน้นการบริหารจัดการแบบล่างขึ้นบน ทำให้นโยบายและแผนงานสอดคล้องกับบริบทและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เกิดความผูกพันและความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีอย่างยั่งยืน

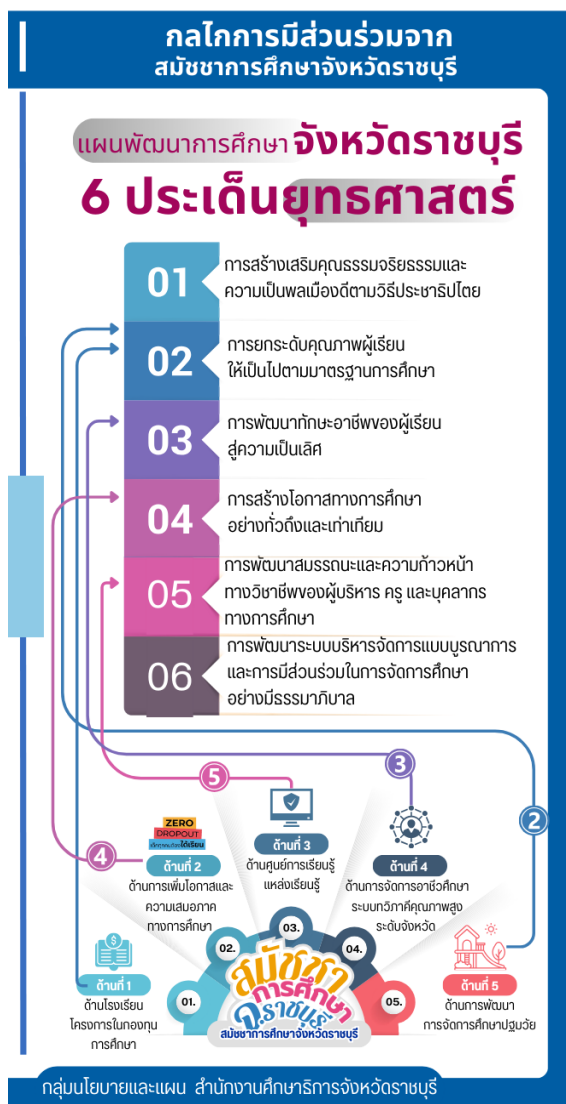
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม และร่วมประเมินผลในกิจกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกิดความยั่งยืน ผ่านการระดมความคิดเห็น ทรัพยากร และความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ครอบครัว และสถาบันการศึกษา กลไกนี้จะส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและบริบทของจังหวัดราชบุรี การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการศึกษาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีบทบาทในการร่วมกำหนด เกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการศึกษา ร่วมเก็บรวบรวมข้อมูล และร่วมวิเคราะห์ผล

การประเมิน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและสะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด ทำให้เกิดการยอมรับในผลการประเมินและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับบริบทของจังหวัดราชบุรี อีกทั้งยังช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันซึ่งจะส่งผลให้ทุกฝ่ายมีความมุ่งมั่นในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในระบบการศึกษาได้รับประโยชน์จากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยประโยชน์นี้อาจอยู่ในรูปของทรัพยากร โอกาสทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ หรือผลลัพธ์ที่เกิดจากความสำเร็จของผู้เรียน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จะเกิดขึ้นได้ต้องมีการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างทั่วถึง สร้างความรู้สึกร่วมกันในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืนระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การสร้างระบบที่ทุกฝ่ายเห็นประโยชน์ร่วมกันจะช่วยให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำงานและการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

กลไกการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาครัฐเป็นกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาผ่านการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยมีคณะกรรมการศึกษาจังหวัดราชบุรีเป็นกลไกหลักร่วมกับคณะอนุกรรมการ 4 องค์คณะที่ขับเคลื่อนภารกิจตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด การยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีให้ยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

รูปที่ 4 กลไกการมีส่วนร่วมจากสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี

กลไกการมีส่วนร่วมจากสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี จัดตั้งขึ้นตามประกาศจังหวัดราชบุรีเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2566 โดยผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นผู้ประกาศจัดตั้ง โดยมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ และมีหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดราชบุรีทั้งในส่วนภาครัฐ/เอกชน เป็นแกนนำหลักเข้ามาร่วมรับผิดชอบในงานขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา มีบทบาทร่วมกันในการกำหนดประเด็นการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการประชุม นำมาซึ่งเนื้อหาสำคัญ 5 ประเด็น ได้แก่ 1) โครงการโรงเรียนในกองทุนการศึกษา 2) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา/ความเสมอภาคทางการศึกษา 3) ศูนย์การ

เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ 4) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูงระดับจังหวัด และ 5) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตลอดจนเป็นการหนุนเสริมการทำงานของกลไกภาครัฐผ่านคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการ ยกระดับคุณภาพการศึกษา ภายใต้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” มุ่งสู่การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต โดยใช้พื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นฐาน เปิดโอกาสให้หน่วยงานการศึกษาและองค์กรทุกภาคส่วนในจังหวัด ทั้งภาคประชาสังคมและเอกชน ภาควิชาการและวิชาชีพ ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสมัชชาการศึกษาจังหวัด มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีเป็นเลขานุการสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ทำหน้าที่บริหารจัดการกระบวนการอย่างเป็นระบบ และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการภายในจังหวัด เป็นนวัตกรรมในการเปิดพื้นที่สาธารณะทางสังคมอย่างกว้างขวางและหลากหลาย ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการศึกษานำไปสู่การปฏิบัติที่ทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษา และร่วมพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษา

จากการที่สมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ได้ร่วมกันวางแผนและตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันประเมินผล และร่วมกันมีส่วนร่วมในผลประโยชน์หรือนำเสนอผลการร่วมกัน ในระยะที่ผ่านมา สมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดราชบุรี ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และตอบโจทย์ในสถานการณ์ปัจจุบัน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
2. ด้านการเพิ่มโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษา ราชบุรี Zero Dropout โมเดลต้นแบบ พื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้ตอบโจทย์ชีวิต ให้เด็กทุกคนไม่หลุดไปจากระบบการศึกษา โดยมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ร่วมผลักดันโครงการ Zero Dropout : เด็กทุกคนต้องได้เรียน
3. ด้านศูนย์การเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ มีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นหลักในการขับเคลื่อนให้บริการทางวิชาการ พัฒนาบุคลากรครู และส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน
4. ด้านการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีคุณภาพสูง ระดับจังหวัด โดย สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี เป็นหลักในการขับเคลื่อนอาชีวะ "เรียนดี มีความสุข" จัดการเรียนควบคู่ การมีรายได้ระหว่างเรียน “Learn to Earn” ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งระบบทวิภาคี การยกระดับฝีมือ Up-skill, Re-skill การสร้างผู้ประกอบการ และการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา

5. การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีเป็นหลักในการขับเคลื่อนโดยบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ซึ่งการดำเนินการที่มาสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดราชบุรี ในประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 2 การยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 4 การสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 5 การพัฒนาสมรรถนะและความก้าวหน้าทางวิชาชีพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

1.การสร้างความเข้าใจและความตระหนักร่วมกัน ดำเนินการจัดประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีให้กับบุคลากรทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อให้การขับเคลื่อนกลไกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อทุกคนเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ จะนำไปสู่ความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืน

2.การจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ หน่วยงานทางการศึกษาร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา โดยบูรณาการทั้ง 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ การจัดทำแผนควรใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาเป็นฐานในการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อให้แผนมีความสมบูรณ์และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

3.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ การระดมทรัพยากรจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ โดยเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา การสร้างเครือข่ายจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ลดความซ้ำซ้อน และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4.การพัฒนากระบวนการกำกับติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยกำหนดกลไกการติดตามที่เป็นระบบ มีการรายงานผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงาน ระบบการติดตามควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรมีการสะท้อนผลการดำเนินงานสู่สาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมจากสังคม

5.การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม โดยปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีทำงานของบุคลากรให้เปิดกว้างต่อการรับฟังความคิดเห็น และพร้อมทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้การขับเคลื่อนกลไกเป็นไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน โดยควรมีการยกย่องเชิดชูหน่วยงานและบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นด้านการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดี

แนวทางการกำกับติดตาม

1.การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามแบบมีส่วนร่วม จัดตั้งคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ผู้แทนจากหน่วยงานทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันกำหนดกรอบการติดตาม เครื่องมือการติดตาม และปฏิทินการติดตามที่ชัดเจน การมีคณะกรรมการที่หลากหลายจะช่วยให้การติดตามมีมุมมองที่รอบด้านและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

2.การพัฒนากระบวนการสารสนเทศเพื่อการติดตามประเมินผล พัฒนาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยสำหรับการติดตามและรายงานผล โดยออกแบบให้ทุกหน่วยงานสามารถรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างสะดวก ระบบควรสามารถแสดงผลการดำเนินงานในรูปแบบ Dashboard ที่เข้าใจง่าย มีการแจ้งเตือนเมื่อถึงกำหนดการรายงาน และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ การมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดภาระงานและทำให้การติดตามเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.การนิเทศติดตามเชิงพื้นที่แบบกัลยาณมิตร จัดทีมนิเทศติดตามที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เน้นการให้คำปรึกษา แนะนำ และร่วมแก้ปัญหา การนิเทศในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ส่งผลให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

4.การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาเป็นระยะ เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และถอดบทเรียนความสำเร็จร่วมกัน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปประยุกต์ใช้ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจและกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากร

5.การรายงานผลและสะท้อนกลับสู่การพัฒนา กำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งการรายงานระหว่างดำเนินการและการรายงานผลเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดและสาธารณชน

ผลการรายงานควรนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาในปีต่อไป การรายงานผลอย่างเป็นระบบจะช่วยให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่อง

เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้

1.ความซับซ้อนของโครงสร้างการบริหาร รูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ ทำให้เกิดความซับซ้อนในการประสานงานและการตัดสินใจ โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากหลายฝ่าย อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงในเรื่องของความทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงาน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน

2.ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร การดำเนินงานตามรูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีนี้ต้องการทรัพยากรจำนวนมาก ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร และเวลา แต่หน่วยงานทางการศึกษามักมีงบประมาณและทรัพยากรจำกัด การจัดสรรงบประมาณอาจไม่สอดคล้องกับแผนงานและกิจกรรมที่กำหนดไว้ อีกทั้งการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ อาจทำได้ไม่เต็มที่เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายและระเบียบราชการ

3.การขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน การโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาค่อนข้างบ่อย ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ผู้บริหารหรือบุคลากรที่มารับตำแหน่งใหม่อาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจกลไกและปรับตัว นอกจากนี้ นโยบายการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยก็ส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของการดำเนินงานตามกลไกนี้

4.ความแตกต่างของบริบทและความพร้อมของหน่วยงาน หน่วยงานทางการศึกษาแต่ละแห่งมีบริบท ศักยภาพ และความพร้อมที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากร ทำให้การนำกลไกไปใช้อาจไม่สามารถทำได้อย่างเท่าเทียมกัน บางหน่วยงานอาจต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม ในขณะที่บางหน่วยงานอาจสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความแตกต่างนี้อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโดยรวมของการยกระดับคุณภาพการศึกษา

5.ความท้าทายในการสร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริง แม้ว่ารูปแบบและกลไกการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดราชบุรีนี้จะเน้นการมีส่วนร่วม แต่ในทางปฏิบัติอาจเกิดการมีส่วนร่วมเพียงในระดับพิธีการ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางกลุ่มอาจไม่เห็นความสำคัญหรือไม่มีเวลาเข้าร่วม นอกจากนี้ วัฒนธรรมการทำงานแบบราชการที่เน้นการสั่งการจากบนลงล่างอาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริง